

COVID-19 SÜRECİNDE ÖZEL EĞİTİMDE UZAKTAN EĞİTİM UYGULAMALARI

Ebru ÜNAY¹, Raziye ERDEM², Orhan ÇAKIROĞLU³

Makale Bilgisi	Özet
Araştırma Makalesi	Bu çalışmada özel eğitim öğretmenlerinin Yeni Koronavirüs Hastalığı (COVID-19) sürecinde uzaktan eğitime ilişkin bakış açılarının incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmaya Doğu Karadeniz Bölgesinde yer alan bir büyükşehirde özel eğitim sınıflarında görev yapan 10 özel eğitim öğretmeni katılmıştır. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı çalışmada veriler yarı-yapılandırılmış görüşmelerle toplanmıştır. Görüşmelerin analizi sonucunda özel eğitim öğretmenlerinin COVID-19 sürecinde Eğitim Bilişim Ağı (EBA), EBA TV, çalışma kâğıtları ve çevrimiçi uygulamalar kullanarak öğretim sürecini yürüttükleri belirlenmiştir. Özel eğitim öğretmenleri karşılaştıkları en önemli sorunların materyal, internete erişim ve yetersiz ebeveyn desteği olduğunu belirtmişlerdir. Çalışmanın bulgularına dayanarak uzaktan eğitimin özel eğitim öğretmenleri tarafından daha verimli ve istekli kullanılabilmesine yönelik çeşitli öneriler sunulmuştur.
DOI: 10.19171/uefad.845915	
<i>Makale Geçmişi:</i>	
Başvuru 24.12.2020	
Kabul 12.04.2021	
<i>Anahtar Kelimeler:</i>	
COVID-19, Salgın, Özel eğitim öğretmeni, Özel eğitim, Uzaktan eğitim.	

DISTANCE EDUCATION APPLICATIONS IN SPECIAL EDUCATION

DURING THE COVID-19

Article Information	Abstract
Research Article	In this study, we aimed to examine the perspectives of special education teachers regarding distance education during the COVID-19 period. Ten special education teachers working in special education classes in a metropolitan city in the Eastern Black Sea Region participated in the study. We used a qualitative research design and collected data through semi-structured interviews. As a result of the analysis of the interviews, we found that special education teachers carried out the teaching process using EBA, EBA TV, worksheets and online applications during the COVID-19 period. Special education teachers stated that the most important problems they encountered were materials, internet access and insufficient parental support. Based on the findings of the study, we made various suggestions for the more efficient and willing use of distance education by special education teachers.
DOI: 10.19171/uefad.845915	
<i>Article History:</i>	
Received 24.12.2020	
Accepted 12.04.2021	
<i>Keywords:</i>	
COVID-19, Pandemic, Special education teacher, Special education, Distance education.	

Kaynakça Gösterimi: Ünay, E., Erdem, R., & Çakıroğlu, O. (2021). Covid-19 sürecinde özel eğitimde uzaktan eğitim uygulamaları. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(Özel Sayı), 158-184. <https://doi.org/10.19171/uefad.845915>

Citation Information: Ünay, E., Erdem, R., & Çakıroğlu, O. (2021). Distance education applications in special education during the Covid-19. *Journal of Uludag University Faculty of Education*, 34(Special Issue), 158-184. <https://doi.org/10.19171/uefad.845915>

¹ Dr. Öğrt. Üyesi, Trabzon Üniversitesi, ebruunay@trabzon.edu.tr OrcID: 0000-0002-6298-9438

² Dr. Öğrt. Üyesi, Trabzon Üniversitesi, raziyeerdem@trabzon.edu.tr OrcID: 0000-0001-7631-1575

³ Doç. Dr., Trabzon Üniversitesi, ocakiroglu@trabzon.edu.tr OrcID: 0000-0002-8735-3663

1. GİRİŞ

Tarih boyunca insanlar dönem dönem salgın hastalıklarla mücadele etmişlerdir. 1 Aralık 2019 tarihinde Çin'in Hubei bölgesinin başkenti Wuhan'da başlayıp kısa zamanda tüm dünyayı etkisi altına alan ve 11 Mart'ta Birleşmiş Milletler'e bağlı Dünya Sağlık Örgütü tarafından da salgın olarak ilan edilen Yeni Koronavirüs Hastalığı da (COVID-19) salgın hastalıklardan biri olarak tarihte yerini almıştır. COVID-19'un tüm dünyaya yayılmasıyla birlikte uluslararası çoğu etkinlik iptal edilmiş ve ülkeler sosyal, ekonomik, sağlık ve eğitim gibi birçok alanda önlemler almış ve almaya devam etmektedir. Türkiye'de de ilk ve orta dereceli okullar ile üniversitelerin eğitime ara vermesi, birçok ile giriş çıkış yasağı getirilmesi, 65 yaş üstü ve 20 yaş altı bireylere sokağa çıkma yasağı ilan edilmesi alınan önlemlerden bazılarıdır. COVID-19 salgını sürecinde öğrenmenin kesintiye uğratılmadan sürdürülmesi için diğer ülkelerde ve Türkiye'de acil uzaktan eğitim uygulamaları devreye girmiştir. Bu geçiş sürecinde pek çok öğretmen ders içeriklerini çevrimiçi ortama taşımak zorunda kalmıştır (Bozkurt, 2020; Trust & Whalen, 2020).

İlk olarak 1700'lü yıllarda mektuplar aracılığıyla başlayan uzaktan eğitim (Çoban, 2013), günümüzde teknolojik gelişmelerle birlikte bilgisayar ve internet tabanlı uzaktan eğitim uygulamalarına dönüşmüştür (Kırık, 2014). Yapılan meta analiz çalışmalarında uzaktan eğitimin doğru bir şekilde yapılandırıldığında yüz yüze eğitim kadar etkili olduğu ve öğrenci başarısını arttırdığı görülmektedir (Shachar & Neumann, 2010; Simonson, Schlosser & Orellana, 2011). Ancak teknolojik sorunlar, öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları ve kullanılan öğretim yöntemleri uzaktan eğitimin etkililiğinin önündeki bazı sınırlılıklar olarak günümüzde de devam etmektedir (Valentine, 2002; Trust & Whalen, 2020). Bu nedenle öğretmenlerin yeni teknolojileri nasıl kullanacakları ve öğretim yöntemlerini uzaktan eğitim ortamına nasıl uyarlayacakları konusunda eğitime ihtiyaçları olduğu düşünülmektedir.

Her ne kadar uzaktan eğitim olarak ifade edilse de COVID-19 salgını sırasında yapılan uygulamaları uzaktan eğitimden farklı olarak acil uzaktan eğitim olarak tanımlamak daha uygun olacaktır (Bozkurt, 2020; Bozkurt & Sharma, 2020; Trust & Whalen, 2020; Mohmmmed vd., 2020). Acil uzaktan eğitim, büyük bir felaketin sonucu olarak yüz yüze eğitimden çevrimiçi eğitime ani bir geçiş olarak tanımlanmaktadır. Başka bir ifadeyle, normal koşullarda yüz yüze verilecek olan müfredat ve eğitim materyallerinin uzaktan eğitim araçlarıyla sunulmasıdır (Hodges vd., 2020; Mohmmmed vd., 2020). Uzaktan eğitimde, alana özgü kuramsal ve uygulamaya yönelik birikimler belirli bir amaç doğrultusunda, planlı ve sistematik etkinliklerle sürdürülürken; acil uzaktan eğitimde, kriz zamanında eldeki olanaklarla eğitim sürdürülmeye çalışılır (Bozkurt, 2020). Bu nedenle iyi planlanmış uzaktan eğitimin bir kriz veya felaket durumunda uygulanan uzaktan eğitimden farklı olduğu unutulmamalıdır. COVID-19 salgını sırasında da eğitimi sürdürmek için uygulanan uzaktan eğitimi değerlendirirken bu farklılıkların göz önüne alınması gerekmektedir (Hodges vd., 2020).

COVID-19 salgını sırasında yüz yüze eğitimden uzaktan eğitime geçiş özellikle yeterli imkânlara sahip olmayan okullar, öğrenciler ve dezavantajlı gruplar için zor bir süreç olmuştur (Tremmel vd., 2020; Gross & Opalka, 2020; Giannini & Albrechtsen, 2020). Bu süreçte birçok eğitim kurumunun yüzleştiği en önemli konu internet üzerinden yürütülecek uzaktan eğitim altyapısına sahip olmaması veya sahip olursa bile bu konuda daha önce hazırlık yapılmamış olmasıdır (Telli ve Altun, 2020). Yapılan araştırmalar, özellikle kırsal bölgelerdeki okulların ve öğrencilerin dezavantajlı durumda olduğunu göstermektedir. Örneğin, Xie ve Yang (2020) ortaokul öğrencileriyle yaptıkları araştırmada, öğrencilerin %18.7'sinin cep telefonu, iPad, bilgisayar ve diğer elektronik ürünlere sahip olmadığı; olanların ise %38.79'unun uzaktan eğitime erişmek için uygun olmadığı bulgusuna ulaşmışlardır. Başka bir çalışmada ise Gross ve Opalka (2020), COVID-19 nedeniyle okulların kapanma sürecinde teknolojiye erişimin sınırlı olduğunu ve çoğu bölgenin öğrenmeyi şansa bıraktığını ifade etmişlerdir. COVID-19

sürecinde bütünleştirme uygulamalarını inceledikleri çalışmada Parmigiani vd. (2020), uzaktan bütünleştirmenin teknolojiye, ailelerle ilişkilere, öğretmenler arasındaki işbirliğine ve çevrimiçi öğretim stratejilerine bağlı olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

COVID-19 ile özel gereksinimli öğrenciler de dâhil tüm öğrencilerin eğitim alabilmeleri için kullanılacak tek kaynağın uzaktan eğitim olması ve öğrencilerin evlerinden televizyon ve internet üzerinden eğitimlerini sürdürmeye başlamaları hem ebeveynleri hem de öğretmenleri erişim, derse katılım, teknoloji kullanımı gibi zorluklarla karşı karşıya bırakmıştır (Parmigiani vd., 2020). Örneğin, Arora ve Srinivasan (2020) Hindistan'ın Ghaziabad bölgesinde 341 öğretmenle yürüttükleri çalışmada, uzaktan eğitimin benimsenme oranını, faydalarını ve zorluklarını incelemişlerdir. Araştırma sonucunda, öğretmenlerin internet, eğitim eksikliği ve bilinçsizliğin karşılaştıkları en büyük zorluklar olduğunu belirttikleri görülmüştür. Farklı ülkelerde öğretmenlerle yapılan çalışmalarda da benzer sonuçlara ulaşılmıştır (Alea vd., 2020; Donitsa-Schmidt & Ramot, 2020; Fauzi & Khusuma, 2020; Rasmitadilla vd., 2020). Trust ve Whalen (2020) tarafından yapılan çalışmada ise öğretmenlerin çoğu hem acil uzaktan eğitim hem de teknoloji kullanımı ve çevrimiçi öğretim yöntemleri konusunda eğitime ihtiyaçları olduğunu belirtmişlerdir.

Türkiye'de de COVID-19 sürecinin eğitime yansımaları ile ilgili öğretmenlerle yapılan çalışmalarda öğretmenlerin bazı sorunlarla karşı karşıya kaldıkları görülmüştür (Çakın & Akyavuz, 2020; Bayburtlu, 2020; Sönmez, Yıldırım ve Çetinkaya, 2020; Yurtbakan & Akyıldız, 2020). Çakın & Akyavuz (2020) uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin en fazla öğrenciler ve velilerle iletişim konusunda sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Bayburtlu (2020) ise, Türkçe öğretmenleri ile yaptığı çalışmada öğrencilerin bilgisayar, tablet gibi cihazlara sahip olmadığından canlı derslere katılamadıkları bulgusuna ulaşmıştır. Çalışmada, öğretmenlerin öğrencilerinin ilgisini canlı tutmak için farklı sosyal mesajlaşma uygulamaları ve video dersleri kullanarak öğrenciler ve velilerle etkileşime girdiklerini tespit etmişlerdir.

Bazı velilerin ilgisizliği, öğrencilerin devamsızlığı, bağlantı sorunları ve Eğitim Bilişim Ağı (EBA) altyapısının yetersizliği de araştırma sonucunda elde edilen diğer bulgulardandır. Demir ve Kale (2020), COVID-19 sürecinde öğretmenlerin uzaktan eğitim hakkındaki görüşlerini incelemişlerdir. Çalışmada, öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde internet, donanım ve velilerin bilgi eksikliğinden kaynaklı sorunlar yaşamalarına karşın uzaktan eğitimin küresel salgın döneminde farklı eğitim fırsatları sunması, yüz yüze eğitimi desteklemesi, zamandan ve mekândan tasarruf sağlaması gibi olumlu yanlarının olduğu ortaya konulmuştur.

Öğrencilerin eğitim-öğretim sürecine doğrudan etki eden öğretmenler eğitimin başarısı için kilit unsurlardır. Bu nedenle öğretmenlerin salgın sürecinde uzaktan eğitim uygulamalarını nasıl yürüttükleri ve ne tür güçlüklerle karşılaştıklarının belirlenmesi yapılacak düzenlemeler açısından önemlidir. Bu kapsamda özel gereksinimli öğrencilerle çalışan öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecini nasıl yürüttüklerini anlamak özel eğitim alanında yapılacak düzenlemelere de ışık tutacaktır. Yurtdışında ve Türkiye’de COVID-19 sürecinde uzaktan eğitim ile ilgili çalışmalar bulunmasına karşın özel eğitim öğretmenleriyle yapılan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu araştırmada, özel eğitim öğretmenlerin COVID-19 sürecinde uzaktan eğitim uygulamalarına yönelik görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma kapsamında aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Özel eğitim sınıflarında çalışan öğretmenlerin COVID-19 sürecinde uzaktan eğitim uygulamaları nasıldır?
2. Özel eğitim sınıflarında çalışan öğretmenlerin COVID-19 sürecinde uzaktan eğitim uygulamalarında karşılaştıkları güçlükler nelerdir?
3. Özel eğitim sınıflarında çalışan öğretmenlerin COVID-19 sürecinde uzaktan eğitim uygulamalarına yönelik önerileri nelerdir?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Deseni

COVID-19 sürecinde uzaktan eğitim uygulamaları hakkında özel eğitim öğretmenlerinin deneyim ve fikirlerini daha iyi anlamasına olanak sağladığı için çalışmanın yöntemi nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji olarak belirlenmiştir. Fenomenolojik çalışma, birkaç kişinin bir fenomen veya kavramla ilgili deneyimlerinin ortak anlamını tanımlar (Creswell, 2018). Başka bir ifadeyle, bir duruma ilişkin etkenlerin ilgili durumu nasıl etkiledikleri ve ilgili durumdan nasıl etkilendikleri üzerine odaklanılır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu çalışmada da özel eğitim öğretmenlerin COVID-19 nedeniyle uygulanan uzaktan eğitim sürecinden nasıl etkilendikleri incelenmiştir.

Bu araştırma, araştırma etiğine uygunluğu açısından 13.11.2020 tarih ve 81614018-000-E.477 sayılı Trabzon Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırma ve Etik Kurulu tarafından incelenerek kabul edilmiştir.

2.2. Katılımcılar

Araştırmanın katılımcıları 2020-2021 eğitim öğretim yılında özel eğitim sınıflarında görev yapan 10 özel eğitim öğretmenidir. Katılımcıların demografik özellikleri Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1

Katılımcıların Demografik Özellikleri

	Yaş	Cinsiyet	Lisans Mezuniyeti	Mesleki deneyim	Eğitim durumu
Ö1	40	K	Zihin Engelliler Öğretmenliği (ZEÖ)	17	Lisans
Ö2	32	K	ZEÖ	6	Lisans
Ö3	41	E	ZEÖ	18	Lisans
Ö4	46	E	ZEÖ	22	Lisans
Ö5	37	K	ZEÖ	11	Tezli Yüksek Lisans
Ö6	43	K	ZEÖ	20	Tezli Yüksek lisans
Ö7	29	K	ZEÖ	8	Lisans
Ö8	35	K	ZEÖ	13	Lisans
Ö9	36	K	Sınıf Öğretmenliği	14	Lisans
Ö10	34	E	ZEÖ	11	Lisans

Çalışmaya katılan öğretmenlerin yaşları 29 ile 46 arasında değişmektedir. Mezun oldukları lisans programı açısından incelendiğinde, dokuz öğretmenin Zihin Engelliler Öğretmenliği mezunu, bir öğretmenin ise Sınıf Öğretmenliği mezunu olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin sekizi Lisans, ikisi özel eğitim alanında Tezli Yüksek Lisans mezunudur. Mesleki deneyimleri ise 6 ile 22 yıl arasındadır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri, özel eğitim öğretmenlerinin uzaktan eğitim uygulamalarına yönelik görüşlerinin belirlenmesi amacıyla oluşturulmuş yarı yapılandırılmış görüşme formu

kullanılarak toplanmıştır. Formun ilk bölümde öğretmenin kişisel bilgileri, ikinci bölümde ise özel eğitimde uzaktan eğitim uygulamalarına yönelik görüşme soruları bulunmaktadır.

Görüşme sorularının oluşturulması sürecinde öncelikle alanyazın taraması yapılarak taslak sorular hazırlanmıştır. Hazırlanan sorular özel eğitim alanında bir profesör ve bir doktor öğretim üyesinin görüşüne sunulmuş, uzmanların belirttikleri görüşler dikkate alınarak taslak sorular gözden geçirilmiştir. Daha sonra çevrimiçi olarak iki pilot görüşme yapılmış ve bu pilot görüşmelerin sonuçları dikkate alınarak araştırma sorularına son şekli verilmiştir.

2.4. Verilerin Toplanması ve Analizi

Çalışmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşmelerle toplanmıştır. Görüşmeler telefon aracılığıyla gerçekleştirilmiş ve 12 ile 30 dakika arasında sürmüştür. Görüşmeler öncesinde katılımcılara çalışmanın amacı hakkında bilgi verilmiş ve katılımcılardan izin alınarak dijital bir ses kayıt cihazı ile kaydedilmiştir. Elde edilen verilerin öncelikle bilgisayar ortamına yazılı dökümleri yapılmıştır. Güvenirlik çalışması kapsamında görüşmelerin yapıldığı sıraya göre birinci, orta ve son bölümlerden rastgele seçilen üç görüşmeye ait ses kayıtları araştırmacılar tarafından dinlenerek yazılı dökümleri ile karşılaştırılmıştır.

Toplanan veriler içerik analizi yoluyla analiz edilmiştir. İçerik analizinde birbirine benzeyen veriler belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilir (Yıldırım ve Şimşek, 2016) ve kodlama yoluyla verilerin altında yatan kavramlar ve bu kavramlar arasındaki ilişkiler ortaya çıkarılır ve yorumlanır (Balta, 2019). Çalışmanın içerik analizi sürecinde ilk olarak veri seti çalışmanın kavramsal çerçevesi kapsamında araştırmacılar tarafından ayrı ayrı kodlanmıştır. Araştırmacılar arasındaki kodlama güvenilirliği Miles ve Huberman (1994) tarafından kodlayıcılar arasındaki görüş birliği olarak ifade edilen “Üzerinde görüş birliği sağlanan konu/terim sayısı / (Üzerinde görüş birliği sağlanan konu/terim sayısı + Üzerinde görüş birliği bulunmayan konu/terim sayısı) x 100” formülü ile hesaplanmıştır. Yapılan hesaplama sonucunda, araştırmanın güvenilirliğini %95 olarak belirlenmiştir. Sonraki aşamada

ise ayrıntılı kodlanan ve kodlara göre sınıflandırılan verilerin ortak yönleri belirlenerek üç tema oluşturulmuştur.

3. BULGULAR

Özel eğitim sınıflarında görev yapan öğretmenlerle yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen bulgular uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin görüşler, uzaktan eğitim uygulamalarında karşılaşılan sorunlar ve uzaktan eğitim uygulamalarına yönelik öneriler temalarında sunulmuştur.

3.1. Özel Eğitimde Uzaktan Eğitim Uygulamalarına İlişkin Görüşler Temasına İlişkin Bulgular

Uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin görüşler temasında araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşleri materyal-içerik, eğitim süreci ve ebeveyn katılımı kategorilerinde incelenmiştir. Tablo 2’de uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin görüşler temasına ilişkin kategoriler ve kodlar yer almaktadır.

Materyal ve içeriğe ilişkin kategoriye bakıldığında, öğretmenler Eğitim Bilişim Ağı (EBA), EBA TV, çalışma kâğıtları, çevrimiçi iletişim uygulamaları, kitaplar, çevrimiçi videolar ve resimler kullandıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenler EBA TV yanı sıra çevrimiçi iletişim araçlarıyla da uzaktan eğitim sürecini yürüttüklerini belirtmişlerdir. Bu kategori ile ilgili öğretmenlerin örnek ifadelerine aşağıda yer verilmiştir.

“...şimdi öncelikle EBA TV’den çocukların düzeyine göre belirledik neleri izleyebilirler diye. ... WhatsApp en çok kullandığımız kanal oldu çünkü onun üzerinden ödev atıp işte öğretmiş olduğumuz konuların tekrarını yapmak açısından daha bi kolay oldu.” (Ö.1)

“...uzaktan eğitim olarak biz onlara daha çok çalışma yaprağı işte nedir çalışma yaprağı hazırladık. Onların resmini çekerek çalışma yaprağı attık...” (Ö.10)

Tablo 2

Özel Eğitimde Uzaktan Eğitim Uygulamalarına İlişkin Görüşler

Kategori	Kod
Materyal- içerik	EBA EBA TV Çalışma kâğıtları Çevrimiçi iletişim uygulamaları Kitaplar (ders ve diğer kaynaklar) Çevrimiçi videolar, resimler (sesli masallar vb.) ÖÇEP Özelim eğitimdeyim uygulaması Eğitim siteleri
Eğitim süreci	Çalışma sayfaları Çevrimiçi iletişim kanalları Öğretmen videoları Ders tekrarı Ev ödevleri
Ebeveyn katılımı	Veli bilgilendirmesi Ders konularını basite indirgeyerek anlatılması Velilere gönderim yapma Ebeveynlerden uygulamalara yönelik video veya resim istenmesi

Eğitim süreci kategorisinde ise öğretmenler, çalışma sayfalarının çevrimiçi araçlarla gönderilmesi, çevrimiçi iletişim kanallarından ders anlatımı, öğretmen tarafından hazırlanan ders anlatım videolarının paylaşılması, daha önce işlenen derslerin tekrar edilmesi, ders tekrarını öğrenciye veli tarafından yaptırılması, ev ödevi verilmesi gibi farklı yollara uzaktan eğitim uygulamalarını yürüttüklerini belirtmişlerdir. Aşağıda öğretmenlerin örnek ifadelerine yer verilmiştir.

“...ben Whatsapp’tan görüştüm öğrencilerimle. Çünkü zaten öğrencilerimize uygun değildi. Hepsinin düzeyleri farklı...EBA’yı kullandık zaten EBA’da özel eğitimle ilgili çekilmiş hazır eğitim videoları vesaire vardı” (Ö.9)

“.....Ekstra internetten birtakım kaynaklar kullanmaya çalıştık. Çünkü özel eğitim alanında hazır kaynak bulmak çok zor. Ee diğer özel eğitimci arkadaşlarının hazırlamış

olduğu çalışma kâğıtları, amaçlara yönelik birtakım pdfler bunları kullandık genellikle...” (Ö.5)

Ebeveyn katılımı kategorisinde, öğretmenler veli bilgilendirilmesi yaparak, ders konularını basite indirgeyip ebeveynlere anlatarak ve ebeveynlerden uygulamalara yönelik video veya resim isteyerek uzaktan eğitim sürecine dâhil ettiklerini ifade etmişlerdir. Bu kategori ile ilgili katılımcıların örnek ifadeleri aşağıdaki gibidir.

“...ailelerimizin düzeyi çok çok iyi olmadığı için biz aileye öncesinde anlatmamız gerekti.” (Ö.6)

“...ödevler gönderdik yaptığımız çalışmaların tekrarlarını gönderdik ailelerden bunlarla ilgili resimler videolar istedik yaptıkları yazılı çalışmaların fotoğraflarını çektiler bize attılar biz de sisteme yükledik bunları.” (Ö.4)

3.2. Özel Eğitimde Uzaktan Eğitim Uygulamalarında Karşılaşılan Güçlükler Temasına İlişkin Bulgular

Uzaktan eğitim uygulamalarında karşılaşılan güçlükler temasında araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşleri erişim, eğitim uygulamaları ve öğretmen-veli işbirliği kategorilerinde incelenmiştir. Tablo 3’te uzaktan eğitim uygulamalarında karşılaşılan güçlükler temasına ilişkin kategoriler ve kodlar yer almaktadır.

Erişim kategorisine bakıldığında, öğretmenler donanım, EBA TV, eğitim materyali, internet bağlantısı, kırtasiye, konusunda güçlük yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Aşağıda erişim kategorisinde ifade edilen kavramlara ilişkin örnek ifadelere yer verilmiştir.

“...bazı velilerimizin internet sıkıntısı oldu giriş yapamadıklarını söylediler biz onlara hiç ulaşamadık.” (Ö.1)

“...aileler de şey sıkıntısı çok yaşadık hepsinin evinde yazıcı yok. Bilgisayar da yok telefon var, telefondan açtıklarında hani o konuyu açık göstermeleri gerek ailelerle çok sıkıntı yaşadık.” (Ö.6)

Tablo 3

Özel Eğitimde Uzaktan Eğitim Uygulamalarında Karşılaşılan Güçlükler

Kategori	Kod
Erişim	Donanım (bilgisayar, yazıcı, vb.) EBA TV Eğitim materyali (çalışma sayfası, ders kitabı) İnternet bağlantısı Kırtasiye
Eğitim uygulamaları	Canlı derslere katılım Öğrenci-öğretmen iletişimi Öğrencilerin motivasyonu Dikkat toplama Uzaktan eğitim araçlarını algılama
Öğretmen-veli işbirliği	Velinin isteksizliği Sosyo-ekonomik düzey Aile içi psikolojik sorunlar Bilgi yetersizliği Zaman ayıramama

Eğitim uygulamaları kategorisinde ise öğretmenler, canlı derslere katılım, öğrenci-öğretmen iletişimi, öğrencilerin motivasyonu, dikkat toplama, uzaktan eğitim araçlarını algılama gibi konularda güçlük yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Aşağıda bu kategori ile ilgili öğretmenlerin örnek ifadelerine yer verilmiştir.

“...çocuk uzakta olup sizi dinleyemiyor. Zaten dikkat süresi çok kısa bunu anne baba orada oturtamıyor yani yanıma oturan ve oturarak mutlu olabilen çocuklar vardı. O yüzden uzaktan eğitim özel eğitim öğrencilerine maalesef olmadı ulaşamadık yani.”
(Ö.9)

“...biz daha çok bizim öğrencilerimiz de kendi öğrencilerimiz adına konuşacak olursam çok fazla ekran karşısında durma şeyleri yok. Yani 1-2 dakika ya da 3 dakikayı geçemiyoruz. Yani çocuk kalkıyordu dolanıyordu aile veli oturtmaya çalışıyor.” (Ö.10)

Öğretmen-veli işbirliği kategorisinde, öğretmenler velilerin isteksizliği, sosyo-ekonomik düzeyi, bilgi yetersizliği ve zaman ayırma konularında güçlük yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Bu kategori ile ilgili katılımcıların örnek ifadeleri aşağıda sunulmuştur.

“...çok mu verimli oldu verimli olamadı diyeyim size. Çünkü velilerin birçoğu zaman ayıramadı. Bazı velilerimizin internet sıkıntısı oldu giriş yapamadıklarını söylediler biz onlara hiç ulaşamadık.” (Ö.1)

“...sadece bir iki veli gereken özeni gösteriyor Gerçekten sizinle iletişim kurmaya çalışıyor size geri dönüş veriyor Ama geri kalanı ne yazık ki sürece yeterli ilgiyi göstermediler.” (Ö.2)

3.3. Özel Eğitimde Uzaktan Eğitim Sürecine Yönelik Öneriler Temasına İlişkin Bulgular

Uzaktan eğitim sürecine yönelik öneriler temasında araştırmaya katılan öğretmenlerin önerileri erişim, eğitim süreci ve ebeveyn katılımı kategorilerinde incelenmiştir. Tablo 4’te uzaktan eğitim uygulamalarına yönelik öneriler temasına ilişkin kategoriler ve kodlar yer almaktadır.

Tablo 4

Özel Eğitimde Uzaktan Eğitim Sürecine Yönelik Öneriler

Kategori	Kod
Erişim	Donanım Evde eğitim ortamları Özel eğitim kitapları EBA içerikleri Çevrimiçi eğitim materyalleri
Eğitim süreci	EBA Materyal- İçerik Yüz yüze eğitim Okulda bireysel ders verilmesi Özel eğitim için ayrı eğitim portalı Çevrimiçi bireysel eğitim
Ebeveyn katılımı	Velilerin bilinçlendirilmesi Ebeveynlere psiko-sosyal destek verilmesi Ebeveynlere eğitim desteği verilmesi Ev ziyaretleri yapılması

Erişime ilişkin kategoriye bakıldığında öğretmenler donanım, evde eğitim ortamları, özel eğitim kitapları, EBA içerikleri ve çevrimiçi eğitim materyallerine yönelik önerilerde bulunmuşlardır. Bu kategori ile ilgili öğretmenlerin örnek ifadelerine aşağıda yer verilmiştir.

“...somut olarak bizim elimizde kullanacağımız ee sınıflarda kullandığımız kaynaklardan materyallerden çok bu kaynak materyallerinin biraz daha dijitalleştiği biraz elektronik ortama uyum sağlayacak şekilde hazırlandığını görmemiz lazım. (Ö.5)

“...bu çocukların evlerine bilgisayar ve internet sağlamalı devlet sosyal devlet olduğumuza inanıyorum o yüzden seslenmek istiyorum bakanlığımıza. Bu gerekli en azından ulaşamadıklarımıza, hiç konuşamadığım öğrencilerim var maalesef” (Ö.10)

Eğitim süreci kategorisinde ise öğretmenler, yüz yüze eğitim, okulda bireysel ders verilmesi, özel eğitim için ayrı eğitim portalı, çevrimiçi bireysel eğitime yönelik önerilerde bulunmuşlardır. Bu kategori ile ilgili katılımcıların örnek ifadeleri aşağıdaki sunulmuştur.

“...EBA üzerinde olsa onları şey yaparlardı devam ettirebilirlerdi. Yani kesirlerdi problemlerdi çok basit düzeyde yapılabilirdi. Üslü sayıları gören çocuklar bile var yani defalarca tekrar etmek gerekiyor farklı sayılarla. Onlardan olabilirdi mesela çok da faydalı olurdu.” (Ö.8)

“...söz konusu eğitim ise mutlaka yüz yüze olmalı çocukların iletişimlerinin gelişmesi adına insani değerlerin varlığını sürdürmesi adına kesinlikle yüz yüze eğitim diyorum” (Ö.3)

Ebeveyn katılımı kategorisinde, öğretmenler velilerin bilinçlendirilmesi, ebeveynlere psiko-sosyal destek verilmesi, eğitim desteği verilmesi ve ev ziyaretleri yapılması konusunda önerilerde bulunmuşlardır. Bu kategori ile ilgili katılımcıların örnek ifadeleri aşağıdaki gibidir.

“...yani çocuğun yanından bazen çocuğun arkasından yönerge vermek gerekir hani onu nasıl yaparsın aileyle çalışılabilir. Aile eğitilebilir bu konuda” (Ö.6)

“...şöyle bence ailelerin bu konuda bilgilendirilmesi gerekiyor. Ailelerin ne yapması gerektiğini bilmesi gerekiyor. Ailelere yönelik eğitimler olabilir. Uzaktan eğitim sürecine aileyle başlayabilir.” (Ö.7)

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

COVID-19 salgınıyla birlikte eğitimin kesintiye uğramadan devamını sağlamak tüm ülkeler için öncelikli hedeflerden biri olmuştur (Can, 2020). Bu hedefe ulaşmada en hızlı çözüm ise uzaktan eğitime geçişle sağlanmıştır. Ancak bu süreçte yürütülen uzaktan eğitimi planlı ve amaçlı uygulamalar olarak değil de bir kriz durumuna çözüm olarak ortaya çıkan acil uzaktan eğitim uygulamaları olarak değerlendirmek gerekmektedir (Hodges vd., 2020). COVID-19 sürecinde uzaktan eğitim uygulamalarının özel eğitim öğretmenlerinin görüşleri açısından incelendiği bu çalışmada, öğretmenler uzaktan eğitim sürecinde yaptıkları çalışmalar ve karşılaştıkları güçlükler konularında görüş bildirmişlerdir. Ayrıca öğretmenler özel eğitimde uzaktan eğitim sürecine yönelik önerilerde bulunmuşlardır.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre özel eğitim öğretmenleri COVID-19 sürecinde uzaktan eğitim uygulamaları kapsamında EBA, EBA TV, çalışma kâğıtları, çevrimiçi uygulamalar, kitaplar, çevrimiçi videolar ve resimler kullanarak süreci yürüttüklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin ebeveynleri bilgilendirerek, ders konularını basitleştirip ebeveynlere anlatarak ve ebeveynlerden uygulamalara yönelik video veya resim isteyerek onları uzaktan eğitim sürecine dâhil etmeleri çalışmadan elde edilen diğer bulgudur. Alanyazındaki araştırmalar incelendiğinde, çocukların okul hayatında ve sonrasındaki başarılarında ebeveynlerin eğitim sürecine verdikleri desteğin çok büyük bir önemi vardır (Coley vd., 2020; Hanson & Pugliese, 2020). Bozkurt'un da (2020) belirttiği gibi, COVID-19 sürecinde ebeveynlerin çocuklarının öğrenme ve öğretme süreçlerindeki rolleri de artmıştır. Salgın sürecinde ebeveynlerin verecekleri desteğin uzaktan eğitimin kalitesini ve etkililiğini artıracığına inanılmaktadır. Öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde okullar ve öğretmenler tarafından ebeveynlere destek sağlanması bu sürecin olumsuzluklarını azaltmaya katkı sağlayabilecektir. Örneğin öğretmenler öğrencileriyle ve ebeveynleriyle ev ortamında geçirdikleri süreç, yaptıkları etkinlikler ve yapabileceklerine yönelik bilgi vermek için telefon

veya mesaj yoluyla düzenli iletişim kurabilirler (Gross & Opalka, 2020). Nitekim bu araştırmaya katılan öğretmenler de ebeveynlerle çeşitli çevrimiçi eğitim araçlarının kullanımı ve evde yapılabilecek çalışmalar gibi konularda telefonla iletişim kurarak gereksinim duydukları desteği sağlamaya çalışmışlardır.

Özel eğitimde uzaktan eğitimde karşılaşılan güçlükler incelendiğinde öğretmenler ebeveynlerin büyük çoğunluğunun donanım ve internet sıkıntısı yaşadığını belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmenlerden bazıları ebeveynlerin çocuklarının uzaktan eğitim süreçlerine aktif destek verdiklerini belirtirken bazı öğretmenler ise ebeveynlerin desteğinin yetersiz kaldığını vurgulamışlardır. Bu bulgular alanyazında salgın sürecinde yaşanan güçlüklerle benzer özellikler taşımaktadır (Alea vd., 2020; Arora & Srinivasan, 2020; Donitsa-Schmidt & Ramot, 2020; Fauzi & Khusuma, 2020; Rasmitadilla vd., 2020; Sönmez, Yıldırım ve Çetinkaya, 2020). Demir ve Kale (2020) tarafından yürütülen bir çalışmada, velilerin iş yoğunluğu gibi durumlara bağlı olarak uzaktan eğitim sürecini destekleme durumlarının değişkenlik gösterdiği görülmüştür. Bir başka çalışmada ise donanım ve internet bağlantısına erişimdeki güçlüklerin özellikle düşük gelirli ailelerde daha sıklıkla yaşandığı bulgusuna ulaşılmıştır (Xie & Yang, 2020). Düşük gelirli ailelerden gelen çocuklar, evde eğitim almayı zorlaştıran koşullarda yaşamaktadır. Çevrimiçi öğrenme ortamları genellikle bilgisayarlar ve güvenilir bir internet bağlantısı gerektirir. Avrupa'da da ülkemizde olduğu gibi önemli sayıda çocuk ev ödevlerini yapacak uygun yerlerin olmadığı (%5) veya internete erişimlerinin olmadığı (%6-9) evlerde yaşamaktadır (Guio vd., 2018). Ülkemizde de gerek nüfus özellikleri gerekse ekonomik koşullar nedeniyle benzer sonuçlarla karşılaşılmaktadır. Sönmez, Yıldırım ve Çetinkaya (2020) tarafından yürütülen çalışmada, salgın sürecinde gerçekleştirilen uzaktan eğitimin sosyo-ekonomik durumdan yüksek ölçüde etkilendiği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmadan elde edilen önemli bir bulgu da öğretmenlerin özel gereksinimli öğrencilerin bireysel farklılıkları ve derse motivasyonları açısından uzaktan eğitimin her

öğrenci için etkili olmadığına inandıklarıdır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğu öğrencilerin eğitim sürecinde isteksiz olduklarını vurgulamıştır. Oysaki motivasyonun öğrenci başarısı üzerinde doğrudan etkisi bulunmaktadır (Tohidi & Jabbari, 2012). Bu durum sadece özel gereksinimli çocuklar için değil, diğer çocuklar için de sorun olabilmektedir. ABD'de yapılan ve 3.300 gencin katıldığı bir anket çalışmasında, COVID-19 sürecinde gençlerin dörtte birinden çoğu daha fazla uykusuzluk yaşadıklarını, kendilerini daha mutsuz, depresif ve gergin hissettiklerini veya kendilerine olan güvenlerini kaybettiklerini belirtmişlerdir (Prothero, 2020).

Bu araştırmanın sonuçları, özel eğitim öğretmenlerinin uzaktan eğitimi tercih etmediklerini ortaya koymaktadır. Bu bulgu uluslararası pek çok araştırmanın sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir (Barnum, 2020; Fauzi & Khusuma 2020; Ferlazzo, 2020; Hobbs & Hawkins, 2020; Rasmitadilla, vd. 2020). Fauzi ve Khusuma (2020), Irak'taki öğretmenlerle yaptıkları çalışmada çevrimiçi öğrenmenin yürütülmesinde yaşanan birçok sorun veya sınırlama nedeniyle öğretmenlerinin %80'inin uzaktan eğitimden memnun olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Rasmitadilla, vd. (2020), uzaktan eğitimin başarısı için ister çevrimiçi ister çevrimdışı olsun mutlaka teknolojik bir hazırlığın gerekli olduğunu ifade etmişlerdir. Türkiye'de de yapılan çalışmalarda öğretmenlerin COVID-19 döneminde uygulanan uzaktan eğitim faaliyetlerini yetersiz buldukları sonucuna ulaşılmıştır (Bayburtlu, 2020; Yurtbakan & Akyıldız, 2020). Bu çalışmada da öğretmenlerin tamamı bir seçim yapmaları gerektiğinde yüz yüze eğitimi tercih edeceklerini belirtmişlerdir. Özel eğitim öğretmenlerinin karşılaştıkları en önemli sorunların öğrencilerin bireysel farklılıkları, materyal, donanım ve internete erişim gibi konularda olduğu görülmektedir. Yetersiz ebeveyn desteği ve katılımı da yine en önemli sorunlar olarak ortaya çıkmıştır. Araştırmanın bulgularıyla benzer olarak Rice ve Dykman (2018), özel gereksinimli öğrencilerin uzaktan eğitiminde öğretmenlerin teknolojik ve pedagojik eksikliklerinin, öğrencilerin yetersizliklerinden kaynaklı bireysel farklılıklarının ve ailelerle işbirliği yapılamamasının karşılaşılan en önemli sorunlar olduğunu ifade etmektedir.

Çalışmanın bulgularına dayanarak salgın gibi süreçlerde uzaktan eğitimin özel eğitim öğretmenleri tarafından daha verimli ve istekli kullanılabilmesine yönelik çeşitli öneriler sunulmuştur. Buna göre salgın gibi süreçlerde uzaktan eğitimin tüm öğretmenler tarafından daha verimli ve istekli kullanılabilmesi için öncelikle öğretmenlere uzaktan eğitimde kullanılabilecek öğretim stratejileri ve materyalleri ile ilgili eğitimler düzenlenebilir. Ayrıca tüm öğrencilere ve velilere belirli platformlarda kullanılmak üzere ücretsiz ve sınırsız internet hizmeti ve donanım desteği sunulabilir. Uzaktan eğitim sürecinde veli desteğini arttırmaya yönelik bilgilendirici yayın ve paylaşımlar yapılabilir. Bununla birlikte ebeveynlere psikolojik destek ve özellikle eğitim ve bilgilendirme destekleri verilebilir. Özel gereksinimli öğrenciler için ise bireysel ihtiyaçlarına uygun erişilebilir yayınlar hazırlanarak farklı iletişim araçlarıyla duyurulabilir. Aynı zamanda özel eğitim öğrencileri için ayrı bir eğitim portalı sunulabilir.

KAYNAKLAR

- Alea, L. A., Fabrea, M. F., Roldan, R. D. A., & Farooqi, A. Z. (2020). Teachers' COVID-19 awareness, distance learning education experiences and perceptions towards institutional readiness and challenges. *International Journal of Learning, Teaching and Educational Research*, 19(6), 127-144.
- Arora, A. K., & Srinivasan, R. (2020). Impact of pandemic COVID-19 on the teaching-learning process: A study of higher education teachers. *Indian Journal of Management*, 13(4), 43-56.
- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır? *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 368-388.
- Barnum, M. (2020, Haziran 26). *How did America's remote-learning experiment really go? Chalkbeat*. <https://www.chalkbeat.org/2020/6/26/21304405/surveys-remote-learning-coronavirus-success-failure-teachers-parents>

- Başaran, M., Doğan, E., Karaoğlu, E., & Şahin, E. (2020). Koronavirüs (COVID-19) pandemi sürecinin getirisi olan uzaktan eğitimin etkililiği üzerine bir çalışma. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 179-209.
- Bayburtlu, Y. S. (2020). COVID-19 pandemi dönemi uzaktan eğitim sürecinde öğretmen görüşlerine göre Türkçe eğitimi. *Electronic Turkish Studies*, 15(4).
- Bozkurt, A. (2020). Koronavirüs (COVID-19) pandemi süreci ve pandemi sonrası dünyada eğitime yönelik değerlendirmeler: Yeni normal ve yeni eğitim paradigması. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 112-142.
- Bozkurt, A., & Sharma, R. C. (2020). Emergency remote teaching in a time of global crisis due to CoronaVirus pandemic. *Asian Journal of Distance Education*, 15(1), i-vi.
- Can, E. (2020). Coronavirüs (COVID-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye’de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 11-53.
- Coley, R. L., Kruzik, C., & Votruba-Drzal, E. (2020). Do family investments explain growing socioeconomic disparities in children’s reading, math, and science achievement during school versus summer months? *Journal of Educational Psychology*, 112(6), 1183-1196. Scopus. <https://doi.org/10.1037/edu0000427>
- Cresswell, J. W. (2018). Nitel araştırma yöntemleri: beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni (4. Baskı). M. Bütün ve SB Demir (Çev. Ed).Siyasal Kitabevi.
- Çakın, M. & Akyavuz, E. K. (2020). COVID-19 süreci ve eğitime yansımaları: öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education*.6(2) 166-186.
- Çoban, S. (2012). Uzaktan ve teknoloji destekli eğitimin gelişimi. *XVI. Türkiye’de İnternet Konferansı Bildiri Kitabı*.

- Demir, S., & Kale, M. (2020). Öğretmen görüşlerine göre, COVID-19 küresel salgını döneminde gerçekleştirilen uzaktan eğitim sürecinin değerlendirilmesi. *Electronic Turkish Studies*, 15(8).
- Donitsa-Schmidt, S., & Ramot, R. (2020). Opportunities and challenges: teacher education in Israel in the COVID-19 pandemic. *Journal of Education for Teaching*, 1-10.
- Fauzi, I., & Khusuma, I. H. S. (2020). Teachers' elementary school in online learning of COVID-19 pandemic conditions. *Jurnal Iqra': Kajian Ilmu Pendidikan*, 5(1), 58-70.
- Ferlazzo, L. (2020). We might have gotten remote learning wrong. We can still fix this school year—*Education Week*. <https://www.edweek.org/tm/articles/2020/05/13/we-might-have-gotten-remote-learning-wrong.html>
- Garbe, A., Ogurlu, U., Logan, N., & Cook, P. (2020). Parents' experiences with remote education during COVID-19 school closures. *American Journal of Qualitative Research*, 4(3). <https://doi.org/10.29333/ajqr/8471>
- Giannini, S., & Albrechtsen, A. B. (2020). *COVID-19 school closures around the world will hit girls hardest*. <https://plan-international.org/blog/2020/03/COVID-19-school-closures-hit-girls-hardest>
- Gross, B., & Opalka, A. (2020). Too many schools leave learning to chance during the pandemic. CRPE. https://www.crpe.org/sites/default/files/final_national_sample_brief_2020.pdf
- Guio, A.-C., Gordon, D., Marlier, E., Najera, H., & Pomati, M. (2018). Towards an EU measure of child deprivation. *Child Indicators Research*, 11(3), 835-860. <https://doi.org/10.1007/s12187-017-9491-6>
- Hanson, R., & Pugliese, C. (2020). *Parent and family involvement in education: 2019. First Look*. NCES 2020-076. National Center for Education Statistics. <https://eric.ed.gov/?id=ED606748>

- Hobbs, D.T. & Hawkins, L. (2020, 5 Haziran). *The results are in for remote learning: It didn't work*. Wall Street Journal. <https://www.wsj.com/articles/schools-coronavirus-remote-learning-lockdown-tech-11591375078>
- Hodges, C., Moore, S., Lockee, B., Trust, T., & Bond, A. (2020). The difference between emergency remote teaching and online learning. *Educause review*, 27, 1-12.
- Kırık, A. (2014). Uzaktan eğitimin tarihsel gelişimi ve Türkiye'deki durumu. *Marmara İletişim Dergisi*, (21), 73-94.
- Mohammed, A. O., Khidhir, B. A., Nazeer, A., & Vijayan, V. J. (2020). Emergency remote teaching during Coronavirus pandemic: The current trend and future directive at *Middle East College Oman. Innovative Infrastructure Solutions*, 5(3), 1-11.
- News, T. P. (t.y.). *Teachers at international schools lacked tech skills for distance learning—Survey*. <https://thepienews.com/news/intl-school-teachers-lack-tech-skills-distance-learning/>
- Parmigiani, D., Benigno, V., Giusto, M., Silvaggio, C., & Sperandio, S. (2020). E-inclusion: Online special education in Italy during the COVID-19 pandemic. *Technology, Pedagogy and Education*, 1-14.
- Prothero, A. (2020). *Why students need social-emotional learning now—education week*. <https://www.edweek.org/ew/articles/2020/09/03/why-students-need-social-emotional-learning-now.html>
- Rasmitadilla, Aliyyah, R. R., Rachmadtullah, R., Samsudin, A., Syaodih, E., Nurtanto, M., & Tambunan, A. R. S. (2020). The perceptions of primary school teachers of online learning during the COVID-19 pandemic period: A case study in Indonesia. *Journal of Ethnic and Cultural Studies*, 7(2), 90-109.
- Rice, M. F., & Dykman, B. (2018). The emerging research base for online learning and students with disabilities. *Handbook of research on K-12 online and blended learning* 189–206.

- Shachar, M., & Neumann, Y. (2010). Twenty years of research on the academic performance differences between traditional and distance learning: Summative meta-analysis and trend examination. *MERLOT Journal of Online Learning and Teaching*, 6(2).
- Simonson, M., Schlosser, C., & Orellana, A. (2011). Distance education research: A review of the literature. *Journal of Computing in Higher Education*, 23(2), 124-142.
- Sönmez, M., Yıldırım, K., & Çetinkaya, F. Ç. (2020). Yeni tip koronavirüs (SARS-CoV2) salgınına bağlı uzaktan eğitim sürecinin sınıf öğretmenlerinin görüşleriyle değerlendirilmesi. *Electronic Turkish Studies*, 15(6).
- Telli, S. G. ve Altun, D. (2020). Coronavirüs ve çevrimiçi (online) eğitimin önlenemeyen yükselişi. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3(1), s. 25-34.
- Tohidi, H., & Jabbari, M. M. (2012). The effects of motivation in education. *Social and Behavioral Sciences*, 31, 820-824. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2011.12.148>
- Tremmel, P., Myers, R., Brunow, D. A., & Hott, B. L. (2020). Educating students with disabilities during the COVID-19 pandemic: Lessons learned from commerce independent school district. *Rural Special Education Quarterly*, 39(4), 201-210.
- Trust, T., & Whalen, J. (2020). Should teachers be trained in emergency remote teaching? Lessons learned from the COVID-19 pandemic. *Journal of Technology and Teacher Education*, 28(2), 189-199.
- Valentine, D. (2002). Distance learning: Promises, problems and possibilities. *Online Journal of Distance Learning Administration*, 5(3). <http://www.westga.edu/~distance/ojdla/fall53/valantine53.pdf>
- Xie, Z., & Yang, J. (2020). Autonomous learning of elementary students at home during the COVID-19 epidemic: A case study of the second elementary school in Daxie, Ningbo, Zhejiang province, China. <https://doi.org/10.2139/ssrn.3555537>

Yıldırım, A., & Şimsek, H. (2016). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Seçkin Yayıncılık.

Yurtbakan, E., & Akyıldız, S. (2020). Sınıf öğretmenleri, ilkokul öğrencileri ve ebeveynlerin COVID-19 izolasyon döneminde uygulanan uzaktan eğitim faaliyetleri hakkındaki görüşleri. *Electronic Turkish Studies, 15*(6).

EXTENDED ABSTRACT

Throughout history, people have struggled with epidemics from time to time. COVID-19 is one such disease. With the spread of COVID-19 worldwide, many international activities were canceled, countries took and continue to take social, economic, health and educational measures. Schools were closed, and education continued in the form of distance education during the pandemic period, which led educators to consider their readiness for online education. Distance education was the only alternative for all students, including those with special needs, to receive education. Consequently, teachers faced various problems as all students started to receive education from their homes via television and the internet. The most important issue faced by many educational institutions was that they did not have a distance education infrastructure to be carried out over the internet. Even if they did, they were not prepared for this issue. Studies have shown that schools and students in rural areas in particular are at a disadvantage. Students with special needs were among those most affected by this process.

Teachers have the key role for the success of education. Therefore, it is important to determine how teachers conduct their distance education practices during the pandemic process and to reveal what kind of difficulties they encounter. In this context, understanding how teachers working with special needs students managed the distance education process will also shed light on the regulations in the field of special education. Although there are studies about COVID-19 in the literature, limited studies exist about special education teachers' experiences during the pandemic period. In this study, we aimed to examine the opinions of special education teachers about distance education applications in the COVID-19 process.

The study adopts a phenomenological research design, as it enables special education teachers to understand better their experiences and ideas about distance education applications in the COVID-19 period. To this aim, 10 special education teachers working in special

education classes in Trabzon province participated. The data were collected using a semi-structured interview form. The interviews were conducted by phone and lasted between 12 and 30 minutes. First of all, the obtained data were transcribed in computer. Data analysis revealed three main themes, and categories and codes related to these themes were created.

In the theme of opinions on distance education practices, teachers who participated in the study were examined in the categories of material-content, educational process and parental involvement. When looking at the category of material and content, teachers stated that they are looking at EBA, EBA TV, worksheets, online communication applications, books, online videos, pictures, etc. Teachers also stated that they carry out the distance education process with EBA TV as well as online communication tools. In the teaching process category, teachers stated that they carry out distance education practices in different ways such as sending worksheets via online tools, sharing lecture videos prepared by themselves, repeating the lessons previously taught, and assigning homework. In the parental involvement category, teachers stated that they included parents in the distance education process by informing them, simplifying the lesson subjects, explaining them to the parents, and requesting videos or pictures for the applications from the parents.

In the theme of difficulties encountered in distance education practices were examined in the categories of access, educational practices and teacher-parent cooperation. Regarding the access category, teachers stated that they had difficulties with equipment, EBA TV, educational material, internet connection, and stationery. In the category of educational practices, teachers stated that they had difficulties in subjects such as participation in live lessons, student-teacher communication, motivation of students, attention concentration, and perception of distance education tools. In the teacher-parent collaboration category, teachers stated that they had difficulties in parents' unwillingness, socio-economic level, lack of knowledge and time allocation.

In the theme of suggestions for distance education process, the suggestions of the teachers were examined in the categories of access, education process and parental involvement. Regarding the category of access, teachers made suggestions for equipment, homeschooling environments, special education books, EBA content and online educational materials. Teachers made suggestions for face-to-face education, individual tutoring at school, a separate training portal for special education, and individual online education in the education category. In the parental involvement category, teachers made suggestions on raising parents' awareness, providing psychosocial support to parents, providing educational support and making home visits.

The results of the study reveal that special education teachers definitely do not prefer distance education. All of the teachers stated that they would always prefer face-to-face training if they had to choose. The most important problems faced by special education teachers were in matters such as materials, equipment and internet access. Inadequate parental support and participation also emerged as the most important problems. Based on the study's findings, various suggestions were made for the use of distance education by special education teachers more efficiently and willingly in situations such as pandemics. Accordingly, for distance education to be used more efficiently and willingly by special education teachers in situations such as pandemics, free and unlimited internet service and equipment support can be offered to all students and parents for use on certain platforms. In addition, teachers can be trained on teaching strategies and materials that can be used in distance education. Informative publications and exchanges can be made to increase parent support in the distance education process. In addition, psychological support and especially education and information support can be given to parents. For students with special needs, accessible publications can be prepared according to their individual needs and announced through different communication tools. At the same time, an alternative education portal can be offered for special education students.

YAYIN ETİĞİ BEYANI

Bu araştırma, araştırma etiğine uygunluğu açısından 13.11.2020 tarih ve 81614018-000-E.477 sayılı Trabzon Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Etik Kurulu tarafından incelenerek kabul edilmiştir. Bu araştırmanın planlanmasından, uygulanmasına, verilerin toplanmasından verilerin analizine kadar olan tüm süreçte “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Bu araştırmanın yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamıştır. Bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir.

ARAŞTIRMACILARIN KATKI ORANI BEYANI

Bu çalışmada ismi yer alan tüm yazarların çalışmaya eşit katkısı bulunmaktadır.

DESTEK VE TEŞEKKÜR

Bu çalışma 30. Özel Eğitim Kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

ÇATIŞMA BEYANI

Araştırmanın yazarları olarak herhangi bir çıkar/çatışma olmadığını ifade ederiz.